

a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Sp 19/2010 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného úradu Komárno (ďalej aj „okresný úrad“) v konaní vedenom pod sp. zn. A/2010/00119 (ďalej len „napadnuté konanie okresného úradu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi napadnutého konania vedeného krajským súdom, v ktorom sa domáhajú preskúmania zákonnosti rozhodnutia okresného úradu (pôvodne Obvodného pozemkového úradu v Komárne, pozn.) č. A/2010/001191-1 z 27. mája 2010 (ďalej len „rozhodnutie z 27. mája 2010“).

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že ako právni predchodcovia „*alebo sťažovatelia v 1/-38/ rade prostredníctvom svojich právnych zástupcov uplatnili na Obvodnom pozemkovom úrade v Komárne... nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom. Svoje nároky si právni predchodcovia sťažovateľov alebo sťažovatelia v 1/-38/ rade ako žiadatelia opierali o reštitučný titul podľa § 3 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení k pozemkom. Vlastníctvo k pozemkom bolo konfiškované Rozhodnutím konfiškačnej komisie v Komárne č. 146/139/1946 zo dňa 31. 7. 1946 na základe § 1 ods. 1 písm. d/ nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení čl. č. I nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR.*“.

Okresný úrad rozhodnutím z 27. mája 2010 „žiadateľom“ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísaným v pkn. vl. č. [REDAKOVANÉ] nepriznal, pričom krajský súd v napadnutom konaní potvrdil označené rozhodnutie okresného úradu rozsudkom sp. zn. 19 Sp 19/2010 z 21. novembra 2011 (ďalej len „rozsudok z 21. novembra 2011“). Právni predchodcovia sťažovateľov, resp. sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu z 21. novembra 2011 odvolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 10 Sžr 22/2013 z 29. januára 2014 (ďalej len „uznesenie z 29. januára

2014“) tak, že rozsudok krajského súdu z 21. novembra 2011 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia v kontexte namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy argumentujú, že napadnuté konanie pred príslušným správnym orgánom trvalo 6 rokov a napadnuté konanie vedené krajským súdom trvá už 7 rokov, pričom krajský súd zisťuje okruh účastníkov konania a skúma ich zastúpenie. Z uvedeného vyvodzujú záver, že *„na zistenie okruhu účastníkov konania a na skúmanie správnosti ich zastupovania správnemu orgánu a súdu nestačilo ani 13 rokov. Konštatujeme, že postup správneho orgánu a krajského súdu je neakceptovateľný a nezlučiteľný s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a zároveň zakladá aj porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“*

Sťažovatelia zdôrazňujú, že ani vysoký počet účastníkov konania (175 účastníkov konania na strane navrhovateľov) neodôvodňuje 13 rokov trvajúce napadnuté konanie. Ďalej žiadajú o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému zo sťažovateľov v sume po 20 000 € a súčasne žiadajú navrátenie vlastníctva k dotknutým pozemkom.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sťažovatelia odôvodňujú stavom právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú, a zdôrazňujú, že *„za uplynulých skoro 13 rokov trvania konania sťažovatelia v 1/-38/ rade uhradili trovy právneho zastúpenia, mali výdavky spojené so zabezpečením dôkazov... a nakoľko ide hlavne o starších občanov národnostnej menšiny maďarskej mali výdavky aj na tlmočníka“*.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj postupom okresného úradu v napadnutom konaní, prizná sťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 20 000 € a súčasne vydá *„opatrenie*

na odstránenie protiprávneho stavu a na vrátenie vlastníctva k pozemkom“ a zároveň im prizná úhradu trov konania.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 248/2018 z 5. apríla 2018 ju v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Podpredseda krajského súdu v prípise sp. zn. Spr. 434/2018 zo 14. mája 2018 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a zároveň zdôraznil, že v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom nedochádza, pričom krajský súd koná s prihliadnutím na obtiažnosť a komplikovanosť veci po procesnej stránke sústredene a efektívne.

Podpredseda krajského súdu prihliadajúc na vyjadrenie zákonnej sudkyne uviedol, že napriek tomu, že spis má *„už cca 1 000 strán... súd vo veci priebežne konal a rozhodoval v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a následne Správneho súdneho poriadku, tak ako to daná procesná situácia vyžadovala. Je potrebné konštatovať, že zákonný sudca po naštudovaní rozsiahleho spisu, začal vo veci priebežne konať a počnúc od tej doby až do súčasnosti súd vo veci priebežne koná a zisťuje okruh účastníkov, nakoľko v priebehu konania časť z nich zomrela, časť mala iný trvalý pobyt ako deklarovaný v žiadosti, resp. mali pobyt mimo územia Slovenskej republiky (USA, Rakúsko, Maďarsko). Za takejto situácie, keď je treba opakovane vo viacerých prípadoch čakať na výsledky dedičského konania, čím dochádza aj k navyšovaniu počtu účastníkov konania (pôvodne ich bolo 175) je procesne nesmierne obtiažne ustáliť rozsah týchto účastníkov tak, aby to bolo v súlade s procesným predpisom, nakoľko v čase vydávania hociktorého procesného rozhodnutia, už dokladovaný stav v rozhodnutí nemusí zodpovedať reálnemu stavu. Riešenie tejto procesne zložitej situácie neul'ahčuje ani samotná splnomocnená zástupkyňa*

žiadateľov, keď súdu priebežne neoznamuje úmrtia svojich klientov ako aj ich právnych zástupcov.“.

Po doručení vyjadrenia podpredsedu krajského súdu ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie podpredsedu krajského súdu sp. zn. Spr. 434/2018 zo 14. mája 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 28. mája 2018 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a zároveň v reakcii na vyjadrenie podpredsedu krajského súdu zdôraznila, že právne zastupovanie niektorých z účastníkov napadnutého konania prevzala na ich požiadanie. Krajský súd však právnu zástupkyňu ustanovil za spoločnú zástupkyňu všetkých účastníkov napadnutého konania, a to aj napriek tomu, že s takýmto postupom samotná právna zástupkyňa nesúhlasila, keďže zastáva verejné funkcie, ktoré jej nedovoľujú sa spoločnému zastupovaniu venovať v dostatočnej miere. Vo veci konajúci krajský súd a následne aj najvyšší súd uvedené skutočnosti nezohľadnili, takže právna zástupkyňa sa proti svojej vôli stala spoločnou zástupkyňou všetkých účastníkov napadnutého konania vedeného krajským súdom.

V konkrétnostiach právna zástupkyňa sťažovateľov uvádza, že *„je pre mňa veľkým problémom, že úmrtie klientov mi dedičia nezahlásia, vo väčšine prípadov nemajú vedomosti ani o tom, že prebieha súdne konanie, ktorého účastníkom je ich právnych predchodca. Bola som viackrát na mestskom úrade v Kolárove zistiť, ktorý z účastníkov konania zomrel, a požiadala som aj Okresný súd v Komárne o zaslanie dedičských rozhodnutí. Mojm prípisom č. 74/2017 zo dňa 5. 8. 2017 som oznámila Krajskému súdu Nitra údaje účastníkov ktorí zomreli, zaslala som aj úmrtné listy, dedičské rozhodnutie, okruh dedičov a plné moci ako aj vyjadrenie právnych nástupcov. V ostatných prípadoch čakám na vyjadrenie dedičov. Je jednoznačné, že na uvedenej veci pracujem, ale od Krajského súdu v Nitre som poslednú zásielku prevzala iba v roku 2014. Dovoľujem si upriamiť ctenú pozornosť Ústavného súdu SR na fakt, že zákonný sudca [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], samosudkyňa vo veci navrátenia vlastníctva k pozemkom združeným v Miestnom*

urbárskom spolku [REDAKOVANÉ] ako právnickej osobe vydala rozhodnutie v roku 2003, ako aj 2005, a vo veci vlastníkov fyzických osôb, ktorí mali združené pozemky v Miestnom urbárskom spolku [REDAKOVANÉ] v roku 2011 a 2014, teda mala dostatočný časový priestor na preštudovanie a rozhodnutie veci. Tvrším, že sťažnosť... je opodstatnená, prieťahy v konaní boli...“.

Súčasťou vyjadrenia právnej zástupkyne bolo vyčíslenie trov konania, ktoré vznikli v súvislosti so zastupovaním sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom. Sťažovatelia si uplatnili úhradu trov konania v celkovej sume 8 541,93 €.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a podpredsedu krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené krajským súdom ústavný súd zistil nasledujúci priebeh napadnutého konania:

1. Dňa 8. júla 2010 podalo 175 navrhovateľov na krajskom súde opravný prostriedok proti rozhodnutiu okresného úradu z 27. mája 2010, ktorým navrhovateľom (identifikovaným v označenom rozhodnutí) nebolo priznané vlastnícke právo k nehnuteľnostiam špecifikovaným vo výroku označeného rozhodnutia podľa príslušných ustanovení zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“).

2. Krajský súd vyzval 6. septembra 2010 Obvodný pozemkový úrad v Komárne o predloženie dokladov preukazujúcich doručenie rozhodnutia z 27. mája 2010 všetkým účastníkom konania a zároveň vyzval splnomocnených zástupcov na oznámenie mien navrhovateľov, ktorých zastupujú s upozornením, že každý z navrhovateľov môže byť zastúpený len jedným splnomocneným zástupcom.

3. Od 30. septembra 2010 do 22. novembra 2010 krajský súd vykonával procesné úkony týkajúce sa zastupovania navrhovateľov v napadnutom konaní.

4. Dňa 17. januára 2011 sa na krajskom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu neúčasti jedného zo splnomocnených zástupcov. Zároveň boli krajskému súdu predložené splnomocnenia na zastupovanie niektorých z navrhovateľov. Na základe uvedeného krajský súd vyžiadal 24. januára 2011 predloženie splnomocnení od splnomocneného zástupcu pre zostávajúcich navrhovateľov, ktoré boli následne krajskému súdu predložené 17. februára 2011.

5. Dňa 7. apríla 2011 si krajský súd vyžiadal od Obvodného pozemkového úradu v Komárne administratívny spis na účely zisťovania, či bolo rozhodnutie z 27. mája 2010 doručované jednému z navrhovateľov.

6. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 20. mája 2011, bolo odročené na 8. júl 2011. Rovnako pojednávanie uskutočnené 8. júla 2011 bolo odročené na 7. október 2011 z dôvodu vyžiadania administratívneho spisu, ktorý bol Obvodným pozemkovým úradom v Komárne krajskému súdu zaslaný 29. júla 2011.

7. Z dôvodu ospravedlnenia neúčasti splnomocneného zástupcu navrhovateľov a jeho žiadosti o odročenie pojednávania bolo pojednávanie nariadené na 7. október 2011 odročené bez prejednávania veci na 4. november 2011. Zákonná sudkyňa splnomocneného zástupcu [REDAKOVANÉ] požiadala o predloženie potvrdenia o nespôsobilosti zúčastniť sa pojednávania.

8. Dňa 4. novembra 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa nezúčastnil splnomocnený zástupca [REDAKOVANÉ], ktorý zároveň neodpovedal na výzvu krajského súdu a nepreukázal, že sa zo zdravotných dôvodov nemohol dostaviť na pojednávanie nariadené na 7. október 2011. Pojednávanie bolo odročené na 21. november 2011. Zároveň bolo splnomocnenému zástupcovi navrhovateľov [REDAKOVANÉ] uložená pokuta v sume 100 €, z dôvodu že neuposlúchol príkaz súdu predložiť lekársku správu

o zdravotnom stave preukazujúcu nespôsobilosť zúčastniť sa pojednávania nariadeného na 7. október 2011.

9. Dňa 21. novembra 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo rozhodnutie okresného úradu z 27. mája 2010 potvrdené ako vecne správne (ďalej len „rozsudok z 21. novembra 2011“).

10. Navrhovatelia v 1. až 175. rade podali 13. januára 2012 proti rozsudku krajského súdu z 21. novembra 2011 odvolanie, v dôsledku čoho bol 9. februára 2012 spis predložený na rozhodnutie o opravnom prostriedku najvyššiemu súdu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 10 Sžr 22/2013 z 29. januára 2014 (ďalej len „uznesenie z 29. januára 2014“) rozsudok krajského súdu z 21. novembra 2011 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Spis bol krajskému súdu vrátený 11. februára 2014.

11. Dňa 18. februára 2014 krajský súd, rešpektujúc právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v uznesení z 29. januára 2014, vyzval navrhovateľov v 1. až 175. rade o predloženie splnomocnenia na zastupovanie v konaní.

12. V priebehu marca až apríla 2014 krajský súd vykonával procesné úkony týkajúce sa zisťovania pobytu tých navrhovateľov, u ktorých bolo doručovanie uznesenia najvyššieho súdu z 29. januára 2014 neúspešné. Súčasne si krajský súd vyžiadal od Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) osvedčenia o dedičstve alebo oznámenie okruhu dedičov tých z pôvodných navrhovateľov, ktorí počas napadnutého konania zomreli.

13. Dňa 2. apríla 2014 bol krajskému súdu podaný návrh na vstup do konania podľa § 92 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Zároveň boli právnu zástupkyňou JUDr. Olgou Szabó doručené splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov v napadnutom konaní. Právna zástupkyňa bola krajským súdom 8. apríla 2014 vyzvaná na doplnenie predložených splnomocnení, ktoré krajskému súdu doručila 13. mája 2014.

14. V priebehu apríla 2014 príslušné orgány verejnej moci reagovali na výzvy krajského súdu z marca až apríla 2014. Krajský súd vyzýval právnych nástupcov pôvodných navrhovateľov na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu.

15. V priebehu júna 2014 krajský súd doručoval výzvy právnym nástupcom pôvodných navrhovateľov na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu, a príslušným orgánom územnej samosprávy na podanie správy, čo sa týka pobytu a úmrtia

navrhovateľov. Príslušné orgány územnej samosprávy na výzvy reagovali v priebehu júna 2014.

16. Dňa 12. júna 2014 právna zástupkyňa predložila krajskému súdu vyjadrenie navrhovateľov, ktoré bolo následne 16. júna 2014 doručené na vyjadrenie okresnému úradu.

17. V priebehu júna a júla 2014 krajský súd vyzval právnych nástupcov pôvodných navrhovateľov na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu, a okresný súd a Okresný súd Dunajská Streda o zaslanie osvedčení o dedičstve alebo oznámenia okruhu dedičov tých z pôvodných navrhovateľov, ktorí počas napadnutého konania zomreli.

18. Dňa 18. júla 2014 boli krajskému súdu právnou zástupkyňou doručené splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov v napadnutom konaní. Dňa 30. júla 2014 krajský súd do konania pribral súdneho znalca z odboru súdny prekladateľ a tlmočník na preklad písomnosti z jazyka maďarského do jazyka slovenského.

19. V priebehu júla až novembra 2014 krajský súd zasielal výzvy adresované Okresnému súdu Dunajská Streda a notárskym úradom v Komárne a Dunajskej Strede na oznámenie okruhu dedičov po pôvodných navrhovateľoch, ktorí v priebehu napadnutého konania zomreli, a zaslanie prípadných rozhodnutí v dedičských konaniach a zároveň výzvy adresované právnym nástupcom pôvodných navrhovateľov na oznámenie, či trvajú na podanom návrhu.

20. Dňa 24. septembra 2014 Notársky úrad v Komárne krajskému súdu oznámil, že prebieha konanie vo veci novoobjaveného dedičstva.

21. Krajský súd 8. októbra 2014 zistil, že na Okresnom súde Nové Zámky sa vedie dedičské konanie vo veci prejednávania dedičstva po pôvodnej navrhovateľke, na základe čoho krajský súd vyzval Notársky úrad v Nových Zámkoch na oznámenie okruhu dedičov, ktorý na výzvu reagoval 15. októbra 2014.

22. Právna zástupkyňa doručila krajskému súdu 16. októbra 2014 splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov v napadnutom konaní.

23. Krajský súd vyzval 29. októbra 2014 navrhovateľov na zvolenie si spoločného zástupcu podľa § 27 ods. 3 OSP.

24. Krajský súd uznesením č. k. 19 Sp 19/2010-802 zo 4. decembra 2014 nepripustil vstup do konania v rozhodnutí identifikovaných dedičov po nebohých pôvodných navrhovateľoch, zároveň zastavil konanie vo veci v rozhodnutí identifikovaných

navrhovateľov a konanie o opravnom prostriedku v rozhodnutí identifikovaných pôvodných navrhovateľov zastavil a zároveň ustanovil navrhovateľom spoločnú zástupkyňu (ďalej len „uznesenie zo 4. decembra 2014“).

25. Spoločná zástupkyňa doručila krajskému súdu 29. decembra 2014 splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov v napadnutom konaní a 30. decembra 2014 podala proti uzneseniu krajského súdu zo 4. decembra 2014 odvolanie. Dňa 15. januára 2015 krajský súd vydal opravné uznesenie č. k. 19 Sp 19/2010-923, ktorým opravil záhlavie uznesenia zo 4. decembra 2014.

26. Dňa 2. marca 2015 bol spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu krajského súdu zo 4. decembra 2014, ktorý uznesením sp. zn. 10 Sžo 75/2015 z 25. mája 2016 uznesenie prvostupňového súdu potvrdil; spis bol krajskému súdu vrátený 10. júna 2016.

27. Krajský súd požiadal 28. októbra 2016 mesto Kolárovo o informácie týkajúce sa navrhovateľov, ktorí v priebehu napadnutého konania zomreli, a 6. decembra 2016 požiadal okresný súd o informácie týkajúce sa dedičského konania po nebohých navrhovateľoch. Okresný súd na výzvu reagoval 2. januára 2017 zaslaním právoplatných rozhodnutí v dedičských konaniach po nebohých navrhovateľoch.

28. Dňa 29. mája 2017 bolo doručované uznesenie najvyššieho súdu z 25. mája 2016 právnym nástupcom pôvodných navrhovateľov.

29. Dňa 9. augusta 2017 spoločná zástupkyňa oznámila úmrtia ďalších pôvodných navrhovateľov, zmeny adries a vyjadrenia navrhovateľov.

30. Dňa 2. októbra 2017 krajský súd požiadal okresný súd o informácie týkajúce sa dedičských konaní po nebohých navrhovateľoch. Na výzvu okresný súd reagoval podaním doručeným 17. októbra 2017.

31. Dňa 31. októbra 2017 krajský súd požiadal Notársky úrad v Komárne o oznámenie okruhu dedičov v dedičskom konaní po nebohej pôvodnej navrhovateľke. Notársky úrad v Komárne na výzvu reagoval 19. decembra 2017.

32. Okresný súd zaslal krajskému súdu 20. novembra 2017 rozhodnutia vydané v dedičských konaniach.

33. Krajský súd vyzval okresný súd 28. februára 2018 na oznámenie okruhu dedičov v dedičskom konaní po nebohej navrhovateľke, na ktorú okresný súd reagoval 16. marca 2018.

34. Krajský súd vyzval spoločnú zástupkyňu na predloženie splnomocnení tých navrhovateľov, ktorých v napadnutom konaní zastupuje.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov ako navrhovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť krajského súdu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava správneho súdneho konania predmetom Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

Povinnosť súdu a sudcu konať bez prierahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez prierahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a čl. 12 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prierahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb, pričom v zmysle § 5 SSP sa okrem iných týmto základným princípom civilného sporového konania spravuje aj konanie pred správnym súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného

mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

Povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplýva aj s ustanovení § 103 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Účastníci konania sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a dbajú na pokyny správneho súdu. Ďalej táto povinnosť správneho súdu vyplýva z § 105 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak správny súd nariadi pojednávanie, pripraví ho tak, aby bolo možné rozhodnúť vo veci spravidla na jedinom pojednávaní, a z § 115 SSP, podľa ktorého pojednávanie možno odročiť len z dôležitých dôvodov alebo z dôvodu uskutočnenia neverejnej porady a vyhotovenia výroku rozhodnutia správneho súdu. Správny súd môže odročiť pojednávanie aj vtedy, ak to účastníci konania zhodne navrhnú.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o zákonnosti rozhodnutia okresného úradu z 27. mája 2010, ktorým nebolo priznané navrhovateľom, resp. ich právnym predchodcom vlastnícke právo k nehnuteľnostiam špecifikovaným vo výroku označeného rozhodnutia podľa príslušných ustanovení reštitučného zákona. Napadnuté konanie považuje ústavný súd vzhľadom na veľký okruh účastníkov konania na strane navrhovateľov (175 navrhovateľov) ako fakticky zložitú. Faktická zložitosť konania sa

navyše zvyrazňuje postupným rozširovaním okruhu účastníkov konania z dôvodu úmrtia pôvodných navrhovateľov. Ústavný súd vzal do úvahy, že potreba identifikovať právnych nástupcov pôvodných navrhovateľov objektívne sťažuje postup krajského súdu a spôsobuje predĺženie napadnutého konania. Sumarizujúc ústavný súd konštatuje, že faktická zložitosť veci sťažovateľov nepochybne prispieva k predĺženiu konania, nemožno ňou však ospravedlňovať neodôvodnenú nečinnosť a ani nesprávny a neefektívny postup krajského súdu v konaní, a to najmä vzhľadom skutočnosť, že napadnuté konanie sa v súčasnosti takmer po skoro 8 rokoch od jeho začatia stále nachádza v procesnom počiatku ustáľovania okruhu účastníkov konania.

Aj keď rozhodovanie o vlastníckych právach z titulu reštitúcie možno spravidla po právnej stránke hodnotiť ako zložitejšie, v súčasnom štádiu napadnutého konania takýto záver ústavný súd vo vzťahu k veci sťažovateľov objektívne nemôže vysloviť, keďže krajský súd po vrátení veci najvyšším súdom (uznesenie najvyššieho súdu z 29. januára 2014) k meritórnemu prejednaniu veci dosiaľ nepristúpil.

2. Pri preskúvaní kritéria správania sťažovateľov ako účastníkov napadnutého konania v procesnom postavení navrhovateľov ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že k predĺženiu napadnutého konania významnejším spôsobom prispeli sťažovatelia svojím správaním. Pojednávanie nariadené na 7. október 2011 bolo z dôvodov na strane splnomocneného zástupcu navrhovateľov odročené na 4. november 2011 a následne na 21. november 2011. S prihliadnutím na celkovú dobu napadnutého konania (8 rokov) nemá však obdobie, o ktoré sa predmetné konanie z dôvodov na strane navrhovateľov (resp. ich splnomocnených zástupcov) predĺžilo, zásadnejší vplyv.

2. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty

(II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Za neefektívnu činnosť, ktorá môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje aj nesprávnu, resp. nesústredenú činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Z obsahu predloženého spisu ústavný súd zistil, že doterajší priebeh konania je poznačený predovšetkým nesústredeným postupom krajského súdu, ktorý nesmeruje efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov. Ako nesústredený hodnotí ústavný súd najmä postup krajského súdu, v dôsledku ktorého bol uznesením najvyššieho súdu z 29. januára 2014 zrušený rozsudok krajského súdu z 21. novembra 2011. V označenom rozhodnutí najvyšší súd konštatoval procesné pochybenie krajského súdu spočívajúce v konaní bez riadneho doručenia splnomocnení na zastupovanie navrhovateľov v konaní, a to aj napriek tomu, že krajský súd 6. septembra 2010 vyzval splnomocnených zástupcov navrhovateľov na oznámenie, či zastupujú v konaní pred krajským súdom navrhovateľov a ak áno, na oznámenie, ktorých navrhovateľov v konaní zastupujú. Podľa pôvodne predložených splnomocnení boli totiž navrhovatelia v rozpore s § 24 ods. 1 OSP platného a účinného v čase konania krajského súdu zastúpení viacerými zástupcami (účastník konania si môže zvoliť na zastupovanie len jedného zvoleného zástupcu, a nie viacerých). Najvyšší súd v označenom rozhodnutí zdôraznil, že aj napriek správne postupujúceho krajského súdu a jeho výzve zo 6. septembra 2010 následne krajský súd na predloženie splnomocnení podľa § 24 OSP nečakal a bez ich doručenia v napadnutom konaní konal a následne aj rozhodol, čím odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom. Uvedená nesústredená činnosť krajského súdu predĺžila napadnuté konanie, ktoré sa po vrátení spisu z najvyššieho súdu (11. februára 2014) dostalo opätovne do štádia vykonávania procesných úkonov súvisiacich s identifikovaním aktuálneho okruhu účastníkov konania a ustálením ich zastupovania splnomocnenými zástupcami.

Krajský súd konal v napadnutom konaní v zásade plynulo. Ústavný súd zistil len kratšie obdobia jeho nečinnosti, a to v období od júna 2016, keď bol spis vrátený najvyšším súdom, do októbra 2016 (4 mesiace), keď si krajský súd vyžiadal informácie od mesta Kolárovo, a od januára 2017, keď boli krajskému súdu doručované rozhodnutia

v dedičských konaniach, do októbra 2017 (10 mesiacov), keď krajský súd požiadal okresný súd o informácie týkajúce sa dedičských konaní; v tomto období krajský súd vykonával len doručovanie uznesenia najvyššieho súdu z 25. mája 2016.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd (zohľadňujúc aj doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania) dospel k záveru, že najmä nesústređeným postupom krajského súdu, ale aj kratšími obdobiami jeho nečinnosti došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom, a teda aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal krajskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Sp 19/2010 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, ktoré uplatňuje aj Európsky súd pre ľudské práva pri rozhodovaní o spravodlivom finančnom zadosťučinení podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktoré priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu.

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume každému po 20 000 € z dôvodov uvedených v časti I tohto nálezu.

Vychádzajúc z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na intenzitu zistených nedostatkov v postupe krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci síce existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľmi požadovanú sumu finančného zadosťučinenia (zohľadňujúc aj faktickú zložitosť vecí a v zásade plynulý postup krajského súdu) však ústavný súd považuje za zjavne neprimeranú. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia každému zo sťažovateľov v sume po 300 € (slovom tristo eur), a preto rozhodol tak, ako je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

Sťažovatelia v návrhu na rozhodnutie zároveň navrhujú, aby ústavný súd „*vydal opatrenie na odstránenie protiprávneho stavu, na vrátenie vlastníctva k pozemkom a zabezpečil uplatnenie nerešpektovaného ústavného práva*“. Tomuto návrhu sťažovateľ však nemohol vyhovieť, keďže o tomto návrhu môže rozhodnúť len všeobecný súd. Predmetom konania o sťažnosti sťažovateľov podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž len rozhodovanie o namietanom porušení základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie meritórne rozhodnutie o reštitučnom nároku sťažovateľov, ktoré patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd preto o tomto návrhu sťažovateľov rozhodol tak, ako je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľom vznikli v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá predstavovala sumu 884 €, a za I. polrok 2017, ktorá predstavovala sumu 921 €. Úhradu ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) urobené v roku 2017 a jeden úkon právnej služby (vyjadrenie z 28. mája 2018) urobený v roku 2018 v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby urobený v roku 2017 predstavuje sumu 147,33 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 8,84 €. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby urobený v roku 2018 predstavuje sumu 153,50 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 9,21 €.

Celková úhrada trov konania tak predstavuje sumu 9 537,24 €. Keďže právna zástupkyňa požiadala o priznanie úhrady trov konania v sume 8 541,93 €, ústavný súd súcviazaný návrhom na rozhodnutie vo veci zaviazal krajský súd, aby právnej zástupkyňi sťažovateľov ako úhradu trov konania zaplatil ňou požadovanú sumu (bod 4 výroku tohto nálezu). Úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2018